

μερικά σημεία για το θάνατο του Michael Brown

Την Δευτέρα ο δημόσιος κατήγορος του St. Louis, Robert P. McCulloch ανακοίνωσε ότι το σώμα των ενόρκων αποφάσισε τη μη παραπομπή σε δίκη του αστυνομικού Darren Wilson για τη δολοφονία του Michael Brown. Ο τελευταίος σκοτώθηκε από τις σφαίρες του αστυνομικού στις 9 Αυγούστου στο Φέργκιουσον. Αμέσως ξεκίνησαν διαμαρτυρίες. Η Ενθροφρουρά ήταν στο Φέργκιουσον ήδη μερικές μέρες πριν την απόφαση. Ο Ομπάμα ζήτησε ο κόσμος να διαμαρτυρηθεί ειρηνικά και οι αστυνομικοί να δείξουν αυτοσυγκράτηση στη διαχείριση των ειρηνικών αντιδράσεων. Οι μαθητές των δημόσιων σχολείων του Φέργκιουσον έλαβαν το Σάββατο στο σπίτι τους προηχογραφημένα τηλεφωνήματα με εκκλήσεις για μη βίαιη συμπεριφορά σε περίπτωση μιας απόφασης που δεν θα ζητούσε τη δίωξη του Wilson. Η Αμερική ως συνήθως ζει την πραγματικότητά της σαν ταινία και μας αφήνει να ρίξουμε κλεφτές ματιές στο δικό μας άμεσο μέλλον.

[foto: velo_city](#)

(στοιχεία από [New Yorker](#))

Η μαρτυρία του Darren Wilson μπροστά στο δικαστικό συμβούλιο των ενόρκων (πώς να μεταφράσω άραγε το grand jury) παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον. Ο τρόπος που περιγράφει το συμβάν και κυρίως ο τρόπος που μιλάει για τον ίδιο τον Michael Brown. Ο αστυνομικός λέει:

*«(..) το πρόσωπο (σ.σ. του Brown) ήταν επιθετικό και είχε μεγάλη ένταση. Μπορώ να τον περιγράψω μόνο λέγοντας ότι έμοιαζε με **δαίμονα**, τόσο οργισμένος ήταν (..)»*

Σε κάποιο σημείο λέει ότι αφού πυροβόλησε αόριστα προς την κατεύθυνση του Brown, αυτός έτρεξε **«αφήνοντας πίσω του ένα σύννεφο σκόνης»**. Ο Wilson συνεχίζει την περιγραφή. Αφού τον έχει πυροβολήσει ήδη τρεις φορές, εκ των οποίων η μία έχει πετύχει τον Brown, ο Wilson λέει ότι βγαίνει από το αμάξι και τον κυνηγάει τρέχοντας για να τον πιάσει. Ο Brown τότε,

σύμφωνα πάντα με τον Wilson γυρνάει, τον κοιτάζει και βγάζει έναν ήχο σαν βρυχηθμό, σαν γρύλισμα και αρχίζει να τρέχει καταπάνω του. Ο Wilson τον πυροβολούσε αλλά ο Brown «**έμοιαζε να χυμάει πάνω στις σφαίρες**». Και συνεχίζει: «**Το βλέμμα του με διαπερνούσε, σα να μην ήμουν καν εκεί, σα να ήμουν ένα τίποτα στο δρόμο του. Ο μόνος τρόπος να το περιγράψω είναι να πω ότι ένιωθα σαν ένα πεντάχρονο παιδί απέναντι στον Hulk Hogan (...)** Απλά με κοιτούσε, σχεδόν σα να προσπαθούσε να με τρομοκρατήσει ή να με καταβάλλει (...)». Όταν πια μία απ' τις σφαίρες του Wilson πετυχαίνει στο κεφάλι τον Brown, τότε «**η ένταση στο πρόσωπό του έφυγε, το πρόσωπο έμεινε άδειο – η επιθετικότητα είχε φύγει, εννοώ, ήξερα ότι σταμάτησε, η απειλή είχε σταματήσει.**»

Φυσικά, η περιγραφή ενός ανθρώπου που κατηγορείται για κάποιο έγκλημα και προσπαθεί να δικαιώσει τον εαυτό του, θα περιέχει υπερβολές, ανακρίβειες, βολικές ερμηνείες. Αλλά η περιγραφή του αστυνομικού θα πρέπει να μας βάλει σε σκέψεις. Οι λέξεις που χρησιμοποιεί και η όλη ατμόσφαιρα που βγαίνει από την μαρτυρία του (αν διαβάσει κανείς [όλο το κείμενο](#)) αποκαλύπτουν περισσότερα απ' την απλή προσπάθεια ενός κατηγορούμενου να γλιτώσει. Ο Michael Brown ήταν ένας δαίμονας, ορμούσε προς τις σφαίρες και τελικά σκοτώθηκε μόνο από τη σφαίρα που τον πέτυχε στο κεφάλι. Η Amy Davidson στο New Yorker θα σχολιάσει για την περιγραφή αυτή, ότι ο Brown θα μπορούσε να είναι ένα φάντασμα σε κάποιο βάλτο. Φαντάζομαι χρησιμοποιεί αυτή την έκφραση για να μας γυρίσει στους βάλτους του Νότου, εκεί που οι μαύροι ήταν φαντάσματα και «δαίμονες», εκεί που ο μαύροι ήταν θηρία ανεξέλεγκτα που δεν μπορούσε κανείς εύκολα να τους σταματήσει. Ίσως μόνο με μια σφαίρα, ανάμεσα σε πολλές, στο κεφάλι. Κι αν η σύνδεση με τους βάλτους ξενίζει κάποιους που θεωρούν ότι η εποχή είναι εντελώς διαφορετική και να μην λαϊκίζουμε, ας σκεφτούμε το εξής: Μεταξύ 2007 και 2012 [λευκοί αστυνομικοί έχουν σκοτώσει περίπου 500 μαύρους](#), δηλαδή τουλάχιστον δύο την εβδομάδα. Την πενταετία πριν το 1922 όταν απαγορεύτηκε με νόμο το λιντσάρισμα, είχαν σκοτωθεί με τέτοιο τρόπο 284 μαύροι.

[foto: Stephen Melkisetian](#)

(στοιχεία από [Politico](#))

Έχει ενδιαφέρον να κοιτάξουμε με λίγη μεγαλύτερη προσοχή τι εννοούμε όταν λέμε καίγεται το Ferguson (και το κάθε Ferguson). Το Ferguson είναι μια μικρή πόλη 21.000 κατοίκων. Οι συγκεντρώσεις και οι διαμαρτυρίες πραγματοποιήθηκαν κυρίως σε δύο παράλληλους δρόμους, τις οδούς West Florissant και South Florissant. Η South Florissant είναι ένας δρόμος με εστιατόρια και καταστήματα με αντίκες, «το είδος του δρόμου που ο δήμος στολίζει στις γιορτές» λέει η Sara Kedzior. Στην West Florissant υπάρχουν μαγαζιά περιποίησης νυχιών, κέντρα αισθητικής και άλλα μικρά καταστήματα που ανήκουν και εξυπηρετούν την μαύρη κοινότητα, ιδίως τα μέλη αυτής, που ανήκουν στα κατώτερα στρώματα. Μετά τις διαμαρτυρίες που ακολούθησαν την απόφαση για τη μη παραπομπή σε δίκη του Darren Wilson, σχεδόν όλη η West Florissant ήταν κατεστραμμένη.

Αντιθέτως στην πιο πλούσια South Florissant, είχε καεί μόνο ένα μικρό εμπορικό κέντρο. Οι μαύροι ιδιοκτήτες των μικρών καταστημάτων καταγγέλλουν ότι η αστυνομία απλά κοιτούσε τις καταστροφές. Στον δρόμο που βρίσκονται τα πιο ακριβά καταστήματα και εστιατόρια, στο δρόμο που συχνάζουν άνθρωποι των ανώτερων οικονομικά στρωμάτων, περιγράφεται ότι η αστυνομία προστάτευε τα κτίρια και την αστυνομία προστάτευε η Εθνοφρουρά, η οποία είχε σπεύσει στην περιοχή πριν ακόμη απ' την απόφαση.

Αναμενόμενο υπό μία έννοια όλο αυτό. Ας σκεφτούμε ότι πέρα απ' το προφανές, ότι δηλαδή οι δυνάμεις καταστολής προστατεύουν με μεγαλύτερο ζήλο συγκεκριμένα συμφέροντα και περιουσίες, σε μια εξεγερσιακή κατάσταση, η αστυνομία ούτε μόνο καταστέλλει, ούτε μόνο προστατεύει. Κάνει και την λεγόμενη και αντιδημοφιλή «διαχείριση πλήθους». Είναι λοιπόν μια επιλογή το που και πως θα επιτεθεί στους διαδηλωτές η αστυνομία, που θα τους περιορίσει, που θα τους οδηγήσει και που θα επιτρέψει μεγαλύτερες καταστροφές. Δεν έχει να κάνει με την προστασία, τη συμπεριφορά των διαδηλωτών ή την πρόκληση. Έχει να κάνει και με άλλου είδους επιλογές. Πού είναι ανεκτό να γίνονται επεισόδια, πού είναι ανεκτό να ανάβουν οι φωτιές, που είναι ανεκτό να συγκεντρώνεται ο κόσμος.

Όσο για τους εξεγερμένους και το σύνηθες ερώτημα «μα καλά καίνε την ίδια την κοινότητά τους;», μία μόνο απάντηση θα αναζητήσουμε (αφού δεν είναι το αντικείμενο του παρόντος post) στον Alèssi Dell'Umbria που σημειώνει: «Κάπως σαν αυτούς τους κρατούμενους που κάποια στιγμή γίνονται έξω φρενών και λεηλατούν το κελί στο οποίο όμως γνωρίζουν καλά ότι θα περάσουν μήνες και χρόνια»

[foto: Susan Melkisetian](#)

Παρακολουθώντας το #ferguson στο twitter το βράδυ της Δευτέρας, για λίγο νόμισα πως βρισκόμουν σε κάποια ταινία για τον Αμερικάνικο Νότο του '50 και του '60. Τα άβαταρ, μαύρα και λευκά, έγραφαν λες και ο κόσμος αποτελείται από Κου Κλουξ Κλαν, Μαύρους Πάνθηρες και έναν μεγάλο αριθμό μετριοπαθών αδιάφορων. Αυτοί οι τελευταίοι έχουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, αφού τα επιχειρήματα ενός ρατσιστή ή ενός μαύρου που προσπαθεί να εκφράσει την οργή του, μπορούμε να τα φανταστούμε. Οι άνθρωποι όμως που κρατάνε αποστάσεις και έχουν για σημαία τους έναν σκληρό κυνισμό που φοράει το ρεαλιστικό του κοστουμάκι, βρίσκουν πάντοτε τρόπους να σε εκπλήσσουν. Κράτησα στο μυαλό μου (και όχι δυστυχώς σε κάποιο printscreen) το tweet ενός λευκού Αμερικανού που έλεγε ότι εύχεται να παραπεμφθεί σε δίκη για τη δολοφονία του Michael Brown ο αστυνομικός Darren Wilson, γιατί έτσι «δεν θα τον καθυστερήσουν αύριο διαμαρτυρίες στο δρόμο για τη δουλειά του».

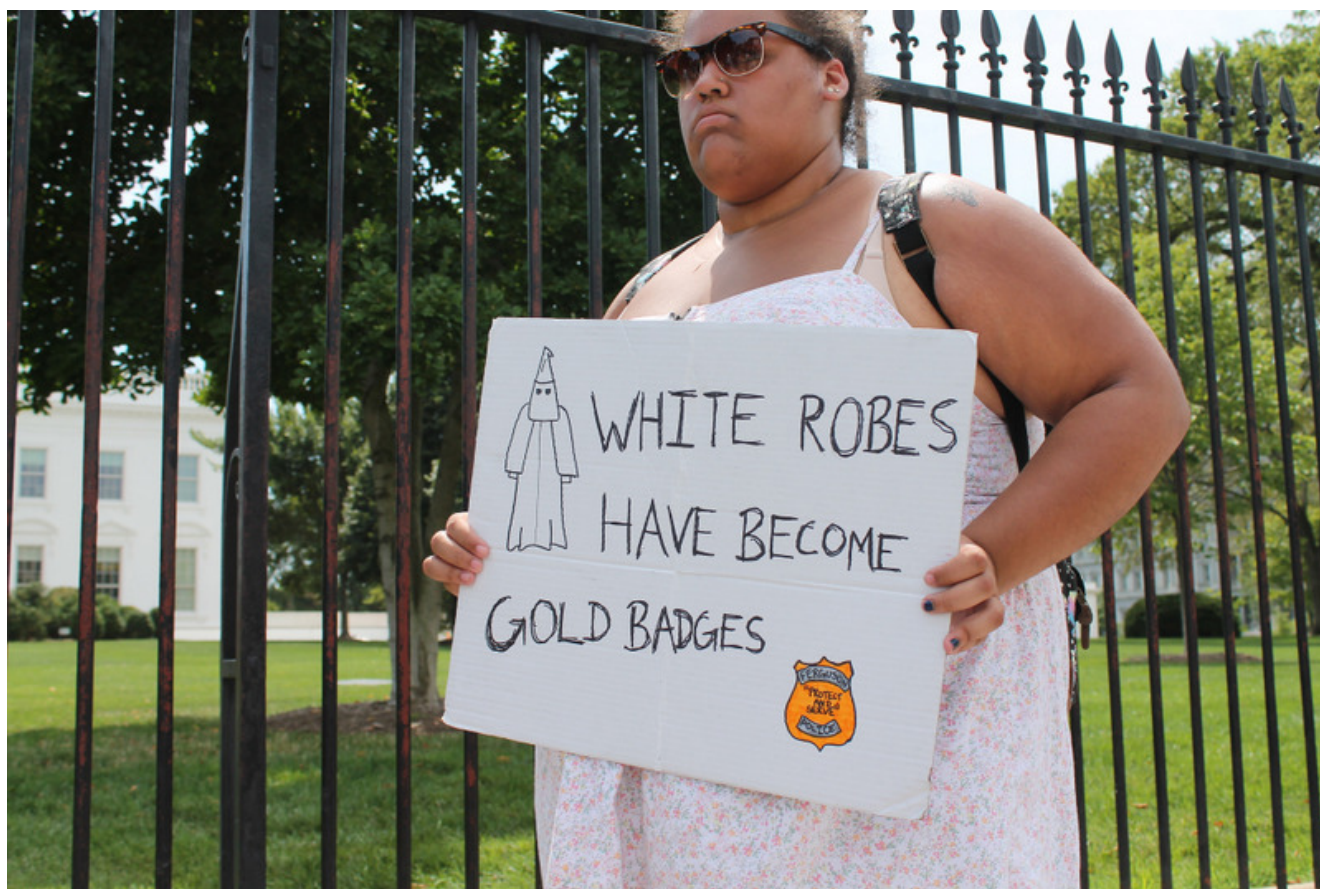
Δεν έχει σημασία τι έγινε, αν ο αστυνομικός σκότωσε χωρίς λόγο, με λόγο, σε άμυνα ή σε επίθεση τον Michael Brown. Το πρόβλημα είναι ότι δεν μπορούν οι διαμαρτυρίες να μας καθυστερούν στο δρόμο για τη δουλειά. Ανάλογα tweets έγραφαν και άλλοι. Όποια και να ήταν η απόφαση έλεγαν, δεν χρειάζεται να αρχίσουν βίαιες διαμαρτυρίες, οι οποίες άλλωστε μόνο αναστατώνουν την καθημερινή δραστηριότητα, την παραγωγικότητα και τη κίνηση του εκάστοτε εμπορικού κέντρου. Το κέντρο της συζήτησης μετακινείται διαρκώς. Δεν έχει σημασία ποιος σκότωσε ποιόν και υπό ποιες συνθήκες. Δεν έχουν σημασία οι γενικότερες συνθήκες. Το θέμα είναι η μη διακοπή της εμπορικής δραστηριότητας, ή αλλιώς η συνέχεια της κανονικότητας με κάθε μέσο.

Αυτές οι εκκλήσεις, που προηγήθηκαν της απόφασης και οι οποίες καλούσαν σε μη βίαιες αντιδράσεις μου θύμισαν αυτό το [«πάμε γρήγορα»](#) που είπε η δασκάλα στους μαθητές της, μπροστά στους Σύριους πρόσφυγες της πλατείας Συντάγματος. Πιθανώς να γίνομαι άδικος με τη δασκάλα, αλλά το «πάμε γρήγορα» υπαινίσσεται την ίδια ανάγκη να συνεχιστεί η διαδρομή των μαθητών, να μην διακοπεί το πρόγραμμα, να μην χαριστεί ούτε βλέμμα ούτε σχόλιο ούτε λεπτό σ' αυτό που συμβαίνει εδώ και τώρα (εδώ και πάντα) δίπλα μας. Το θέμα πολύ απλά δεν μας αφορά γιατί δεν έχει σημασία [αν πεθαίνει κάθε 28 ώρες ο Michael Brown](#), δεν έχει σημασία αν κάθονται μες στο κρύο 300 πρόσφυγες, σημασία έχει η ροή των δικών μας πραγμάτων να συνεχίζεται κανονικά.

Πριν λίγες μέρες σε μια ημερίδα για τη βία κατά των γυναικών, μια γυναίκα, ας την πούμε μεσοαστή, έφριπτε γιατί κανονικά στην ημερίδα θα έπρεπε να κληθούν όλοι «αυτοί οι πακιστανοί, μουσουλμάνοι και αλλοδαποί και να μας πουν γιατί το κάνουν αυτό στις γυναίκες. Οι Έλληνες πολύ σπάνια κάνουν τέτοια πράγματα». Πάμε γρήγορα λοιπόν και η εικόνα που έχουμε για τα πράγματα, στερεοτυπική και ξεκάθαρα ρατσιστική, ας συνεχίζει να καθορίζει εντέλει την ίδια τη ζωή.

Κάπως έτσι, ο Michael Brown ήταν ένας δαίμονας, ένας δαίμονας που δεν μπορούσε να αντιμετωπιστεί παρά μόνο με μια βροχή σφαίρες. Σαν τα φαντάσματα στο βάλτο. Κάπως έτσι, στη Νέα Υόρκη το 80% των αστυνομικών ελέγχων στο δρόμο έγιναν σε μαύρους και λατίνους. Κάπως έτσι, στην Αμερική οι μισοί μαύροι άνδρες που έχουν φτάσει τα 23, έχουν συλληφθεί έστω μια φορά στη ζωή τους.

Η εικόνα που έχουμε για τα πράγματα είναι καθοριστική.

[foto: Elvert Barnes](#)

Ο [David Remnick περιγράφει](#) ότι στις αρχές της δεκαετίας του '60 στην Αμερική υπήρχαν τρεις μεγάλοι πυγμάχοι που πάλευαν για τον τίτλο του παγκόσμιου πρωταθλητή βαρέων βαρών και αντιπροσώπευαν τρία, ας τα πούμε, είδη μαύρων. Ο Floyd Patterson παρουσιαζόταν ως ο «Καλός Νέγρος», ο θεοφοβούμενος και εύκολα προσεγγίσιμος τύπος που μιλούσε για κοινωνική

ενσωμάτωση και χριστιανική εντιμότητα. Ο Sonny Liston ήταν ο «Κακός Νέγρος» που επέλεξε αυτό το ρόλο αφού κατάλαβε ότι αυτός ήταν ο μόνος που θα του επέτρεπε να υπάρχει. Ο Liston, πρώην κατάδικος, περιγραφόταν ως τερατώδης, αδάμαστος και μυστήριος. Ο [Caliban του Shakespeare](#), ένας άγριος, ένα θηρίο. Τέλος ο Muhammad Ali, επηρεασμένος μεταξύ άλλων από τον Malcolm X, που έλεγε: «έπρεπε να αποδείξω στον κόσμο ότι μπορούσες να είσαι ένα νέο είδος μαύρου άνδρα».

Ίσως ο Ali μέσα στην αντιφατικότητα, την τρέλα και τον εγωισμό του να είχε υποψιαστεί ότι οι δοσμένοι ρόλοι για τον μαύρο άνδρα, ακόμη κι αν συντελούσαν σε μια κάποια αποδοχή, στην πραγματικότητα απλά τον καθήλωναν σε μια μόνιμη συνθήκη υποταγής και εκμετάλλευσης. Ο ρατσισμός έβγαζε την κουκούλα και έβαζε το αστυνομικό σήμα, αλλά και πάλι έβρισκε τον τρόπο να βάζει τους μαύρους, τους άλλους γενικά, στη θέση τους. Ο Ali αρνήθηκε να γίνει φάντασμα στον βάλτο κι εφηύρε τον εαυτό του (με όσα μπορείς να πεις γι' αυτό).

Ο Norman Mailer διασώζει έναν στίχο, από τους χιλιάδες που έγραφε ο Ali σε τετράδια πριν και μετά τις προπονήσεις και τους αγώνες: «ο νόμος της αλήθειας απλός / η ψυχή σου είναι η σοδειά σου».

Ίσως όντως η ψυχή σου να είναι η σοδειά σου και ίσως ο Michael Brown να μην ήταν δαίμονας ή φάντασμα του βάλτου, αλλά άλλο ένα θύμα του λευκού συλλογικού φαντασιακού και της επίσημης κρατικής πολιτικής που λέγεται ρατσισμός.

* foto εξωφύλλου: [velo_city](#)